

Zdeněk Filip
CESTY HRDINŮ
československého zahraničního
odboje 1939 - 1945

Skupina severomoravských příslušníků čs. zahraniční armády po příchodu do Velké Británie v Cholmondeley u Liverpoolu.

Stojící zleva: *J. Jílek (Kolšov), K. Stryk (Dubicko), V. Lehar (Brníčko), C. Jílek (Kolšov), J. Benda (Hrabová), F. Vachutka (Lukavice), A. Drexler (Ruda n. Mor.), J. Smulovič (Šumperk), V. Přikryl (Horní Studénky), J. Linhart (Bohuslavice), J. Ruprich (Zábřeh), H. Klimek (Bohuslavice), J. Odstrčil (Brníčko), S. Navrátil (Ráječek).*

Prostřední řada: *M. Křížek (Vitošov), R. Skoumal (Leština), O. Šafář (Dubicko), F. Šafář (Dubicko), A. Strouhal (Zábřeh), J. Kouřil (Zábřeh), K. Vašíček (Lesnice), V. Urbášek (Dubicko), V. Skoumal (Leština).*

Dolní řada: *J. Šenk (Šumvald), R. Čulík (Leština), K. Gedoš (Brníčko), A. Hornýš (Lesnice), V. Urbášek (Dubicko), A. Spáčil (Lesnice), J. Langhamer (Cotkytle), K. Jelínek (Crhov), R. Skalický (Cotkytle).*

Zdeněk Filip

CESTY HRDINŮ

československého zahraničního odboje
1939 - 1945

 veduta

© doc. PhDr. Zdeněk Filip, CSc.

© Nakladatelství Pavel Ševčík – VEDUTA

ISBN 80-86438-03-1

CESTY HRDINŮ

V knížce Cesty hrdinů se vypráví o osudech statečných českých vojáků, účastníků československého zahraničního odboje za druhé světové války. Jako vhodné příklady, které umožňují ukázat tu válku a naši účast v ní z různých zorných úhlů a v různých jejích fázích a podobách, byly vybrány válečné a poválečné osudy několika rodáků z někdejšího severomoravského česko-německého pohraničí. Jde o některé významné, vůdčí osobnosti čs. zahraničního odboje, ale i o prosté, řadové vojáky. A individuální osudy těchto hrdinů nás pak provázejí všemi bojišti druhé světové války, kde se čeští vojáci nějak angažovali. Po ilegálním přechodu polských hranic nás vedou po moři na Západ, nebo naopak na sovětský Východ, či balkánskou cestou na Střední východ a do Afriky. Přivádějí nás postupně do Francie a Velké Británie, k účasti československých letců v slavné bitvě o Anglii, do Sýrie a Egypta až k lybijskému Tobruku a po invazi spojeneckých vojsk na pevninu k obléhání přístavu Dunkerque. Samozřejmě také do Sovětského svazu, k bitvám u Sokolova, Kyjeva a na Dukle a k účasti 2. čs. paradesantní brigády ve Slovenském národním povstání. V jednom z těch příběhů je zachycena i činnost československých parašutistů, vysílaných z Londýna k plnění bojových úkolů v zázemí nepřítele, v okupovaném Protektorátu.

Při tom vyprávění o osudech českých vojáků v daleké cizině válka pochopitelně ukazuje i svou nemilosrdnou, krutou tvář, smrt, kterou mnozí z těch statečných vlastenců našli někde ve vyprahlých afrických pouštích, v leteckých bitvách nad Anglií a Německem, na širokých ruských pláních nebo v slovenských horách.

Ale o stejně kruté a přitom nekonečně trpké pravdě vypovídají i osudy těch, kteří válku přežili a vrátili se domů, aby zanedlouho byli vystaveni nepochopitelnému příkoří a perzekuci totalitního komunistického režimu. Z těch, o kterých hovoří naše knížka, všichni do jednoho, a bez ohledu na to, jestli přišli ze Západu, nebo z Východu, se octli

v nemilosti, z armády byli jeden po druhém vypuzeni, a pokud hned znovu neemigrovali, byli perzekvováni, v inscenovaných procesech krivě obviněni a vězněni. Jejich válečná hrdinství a dokonce i pouhá jejich jména měla být zapomenuta. Počínaje šedesátými lety, když už pouňorové politické procesy začaly být zpochybňovány, byli sice mnozí z nich postupně a nenápadně rehabilitováni, ale o jejich zásluhách se mlčelo dál. Skutečně spravedlivého ocenění a vděku se jim dostává teprve po listopadu 1989.

Povinností historie dnes je těmto obětem války i totality vrátit jejich čest, jméno i tvář. A právě o to se snaží i hrst životopisných portrétů několika severomoravských účastníků československého zahraničního odboje. Dostatek faktografického materiálu k této práci poskytly vojenské i jiné archivy a stále se rozhojňující literatura o druhé světové válce. Někteří z hlavních aktérů této publikace (Přikryl, Bedřich, Zdráhala, Lehar) také sami ještě stačili napsat své válečné memoáry, u jiných (např. u Kouřila) bylo možné tyto vzpomínky aspoň zaznamenat. Dalším zdrojem cenných poznatků ve formě různých dokumentů, fotografií apod. byla později také ochotná pomoc rodinných příslušníků těchto válečných hrdinů, jejich manželek, synů a dcer i dalších příbuzných a přátel.

Podrobný poznámkový aparát, který by detailně odkazoval na všechny použité archivní i další prameny a přinesl také obsáhlý soupis příslušné literatury, byl v této práci vědomě pominut. Příliš by zatěžoval tuto populárněji zaměřenou knížku, určenou spíše než odborné veřejnosti běžným čtenářům, zájemcům o dějiny druhé světové války a protinacistický odboj. A především ovšem určenou čtenářům na severní Moravě, v kraji, z něhož její hrdinové vyšli, kde všichni prožili podstatnou část svého života, kam však jen někteří z nich se mohli opět po letech vrátit.

svob.

FRANTIŠEK ADÁMEK

(1919 – 1941)

Svobodník František Adámek, příslušník československé zahraniční armády za druhé světové války, se narodil v Leštině na Zábřežsku 20. srpna 1919. Jeho otec pracoval jako zedník na melioracích v povodí řeky Moravy, matka vedla domácnost a starala se o kus políčka při chalupě. František Adámek stejně jako jeho otec se také vyučil zedníkem, ale při zednickém řemesle dlouho nezůstal. Brzo po nacistické okupaci Československa se tak jako mnozí jiní mladí Češi rozhodl opustit domov, aby se zbraní v ruce pomohl v boji za svobodu vlasti. Počátkem srpna 1939 opustil rodnou Leštinu, která se po Mnichovu 1938 octlá v okupovaných Sudetách, někde u Třeštiny nebo Moravičan překročil hranice Protektorátu a odtud nejkratší cestou směřoval k polským hranicím. Už při této cestě pravděpodobně byl jeho společníkem o dva roky starší Josef Kutal z nedalekých Bohuslavic, který potom zůstal jeho nerozlučným kamarádem po celou dobu jejich společného pobytu v cizině.

V Polsku se tenkrát čeští uprchlíci soustřeďovali v Krakově, kde se postupně začala formovat čs. zahraniční vojenská skupina. František Adámek byl v ní prezentován jako vojenský dobrovolník 10. srpna 1939 pod č. 1476. Část z těchto českých vojáků se podařilo v šesti transportech přes přístav Gdyni přesunout do Francie, část skupiny a s ní i František Adámek zůstala v Polsku. Tito vojáci byli ubytováni v Malých Bronowicích, v opuštěném vojenském táboře nedaleko Krakova. S nimi potom František Adámek sdílel jejich strastiplný osud – vojenskou porážku polské armády během několika dnů v září 1939,

ústup čs. legionu směrem na východ a konečně od 18. září 1939 trpkou internaci sovětskou armádou.

V Sovětském svazu František Adámek od září 1939 do března 1941 prošel internačními tábory v Kamenci Podolském, Orankách a Suzdalu. Odtud konečně byl odvelen spolu s několika stovkami příslušníků někdejšího tzv. polského legionu na Střední východ. Tady už v říjnu 1940 vznikl 11. čs. pěší prapor – Východní, když z Bejrútu přešla do Palestiny první větší skupina čs. vojáků. Velitelem praporu se stal pplk. Karel Klapálek. Jednotku potom postupně doplňovali i nováčci, kteří přicházeli přes Balkán a Turecko, také Češi, kteří byli za svým zaměstnáním v cizině, např. montéři Škodových závodů, zaměstnanci firmy Baťa aj. Největší příspěvek pro prapor však znamenal právě příchod českých vojáků ze Sovětského svazu, mezi kterými byl i František Adámek.

Po aklimatizaci a výcviku v Judské poušti u Jericha, v proláklině u Mrtvého moře, odešel prapor do Egypta, kde přebral strážní službu v přístavu a na letišti v Alexandrii a v několika zajateckých táborech. V květnu 1941 prapor převzal od indické posádky záložní postavení na egyptsko-lybijských hranicích u Marsa Matrúh v Západní poušti, kde se tehdy stabilizovala italsko-anglická fronta. Po přepadení Sovětského svazu nacistickým Německem v červnu 1941 byl prapor narychlo přemístěn do Sýrie, kde hrozilo nebezpečí ze strany vojáků kolaborantské vichystické Francie i německých parašutistů, vysazených k ničení naftových pramenů a rafinérií v Iráku. Počátkem října 1941 se však 11. čs. prapor přesunoval znovu do Egypta a odtud 21. října se na palubách několika torpédoborců přemístil do obleženého přístavu Tobruku v Libyi, kde vystřídal prapor Australanů. Zde pak 750 Čechoslováků po boku Britů, Indů a Poláků po řadu měsíců hájilo tento důležitý přístav.

V tobruckém obranném systému byl 11. čs. prapor přidělen k polské samostatné brigádě karpatských střelců. Byl nasazen na obranném perimetru po obou stranách výpadové silnice z Tobruku na Dernu v šíři asi šesti a půl kilometru. Tento obranný systém kromě skalních a betonových překážek využíval hlavně rokle vymleté ve skalnatém terénu prudkými sezónními dešti. Směrem k nepříteli byly vedle toho ještě

*Fr. Adámek (vpravo) s J. Kutalem na
hlídce v Judské poušti*

*Československé bojové postavení
v Tobruku v listopadu 1941*

*František Adámek
na poštovní známce
londýnského vydání
z r. 1945*

*Československé hroby
na vojenském hřbitově
v Tobruku*

drátěné překážky a nekonečná minová pole, nebezpečná nakonec pro obě bojující strany.

František Adámek (osobní číslo v západní armádě R 803) a spolu s ním i Josef Kutal (R 835) byli zařazeni do 4. roty 11. praporu. Volného času tu moc neužili. Zcela je vyčerpávala strážní služba, denní i noční hlídky v předsunutých postaveních, zpravidla na pozorovatelnách maskovaných hromadami kamení. Mezi nimi se vojáci museli pohybovat v botách se silnou gumovou podrážkou, protože v noční poušti se daleko rozléhal i nepatrný šelest. Zvláště nepříjemný byl nedostatek vody, které se dostávalo jen asi 4 litry na osobu a den, a to na pití, vaření i osobní hygienu. A většinou to ještě byla voda slaná, ze studní poblíž moře, jinak se musela dovážet až z Egypta lodními transporty.

V noci 21. listopadu 1941 provedli Poláci, ke kterým u Tobruku byli čs. vojáci přiřazeni, dělostřelecký přeřep, aby pěchota na určeném úseku mohla jít pro „jazyky“ – zajatce. Při oboustranné prudké přestřelce Italové, kteří tento terén dobře znali, byli ze svých pozic dobře zastříleni dělostřelectvem, kulometry i minami. František Adámek byl té noci přidělen hlídce v předpolí 3. čety čtvrté roty, které shodou okolností velel četař Alois Kvapil, jeho severomoravský krajan z Kolšova. Hlídka měla své stanoviště proti italskému opěrnému bodu, rozeklanému pahorku zvaném Twin Pimples, který ve směru na Dernu byl vzdálen sotva 250 m. Svě místo kulometčíka si Adámek předem pečlivě připravil. Neschůdnou roklí si sem pracně přinesl dokonce i těžké betonové stropnice. Avšak jediná mezera ponechaná jako průzor stačila, aby již v prvních chvílích po spuštění italské palby jedna mina spadla přímo do bunkru. Střepina této miny Františka Adámka zasáhla přímo do hlavy, takže na místě vykvrácel. Delegaci vojáků 4. čety, kteří druhého dne Františka Adámka v Tobruku pohřbívali, vedl samozřejmě Josef Kutal. Společně s ostatními se slzami v očích zpíval nad jeho hrobem státní hymnu a také píseň Moravo, Moravo! To netušil, že o čtrnáct dnů později, 6. prosince 1941, stejným způsobem se budou kamarádi loučit i s ním.

Za zásluhy a statečnost před nepřítelem jak svobodník František Adámek, tak voják Josef Kutal rozkazem ministerstva národní obrany

v Londýně č. 4 z 18. března 1943 obdrželi Čs. válečný kříž 1939 in memoriam, po válce v roce 1947 byli vyznamenáni ještě čs. vojenskou medailí Za zásluhy.

Hroby obou přátel stejně jako hroby mnoha dalších hrdinných obránců Tobruku léta už ošlehává písek africké pouště. Podoba Františka Adámka s tropickou helmou na hlavě je však zvěčněna aspoň na jedné z osmi československých poštovních známek londýnského vydání z roku 1945 s portréty padlých hrdinů našeho zahraničního odboje. A leštinští spolurodáci mu jako výraz své vděčnosti na místním hřbitově zřídili malý pomník.

pplk.
LADISLAV BEDŘICH
(1901 – 1986)

Podplukovník Ladislav Bedřich se narodil na samém počátku 20. století, 24. dubna 1901, v Lošticích, malém idylickém městečku v jižní části dnešního šumperského okresu. Jeho otec tam byl četníkem, později se stal berním zřizencem. V rodině bylo pět dětí, Ladislav byl druhorozený. Do školy chodil nejprve v Litovli, později, po přestěhování rodičů, v Kroměříži. V Kroměříži od školního roku 1911/1912 potom také navštěvoval reálku.

Léta strávená na kroměřížské reálce měla pro Ladislava Bedřicha mimořádný význam. Učitelé na této škole dbali o to, aby studenti měli dostatek příležitostí ke sportování a mladý studentík Bedřich všech takových možností v plné míře využíval. Vztah k tělovýchově pak ovlivnil celý jeho život. Ve školním roce 1914/1915, po dalším přestěhování rodičů, přestoupil na reálku do Lipníku a tady také v roce 1918, na samém sklonku války, složil maturitu. Zkušební komisi přitom oznámil svůj úmysl stát se učitelem.

Rozpad rakousko-uherské monarchie, vznik Československa a hraniční konflikty čs.-polský a čs.-maďarský však přiměly čerstvého maturanta, aby své životní plány na čas pozměnil. Koncem roku 1918 se jako dobrovolník přihlásil do čs. armády a sloužil u pěšího pluku 54 v Olomouci a v Přerově. Vlastní vojenskou prezenční službu vykonával potom u pěšího pluku 45 v Lučenci, školu pro záložní důstojníky absolvoval v Košicích. Jako záložní důstojník dosáhl hodnosti nadporučíka.

Úmyslu stát se učitelem ovšem zůstal věrný. Nejprve jako výpomocný učitel krátce učil na obecné škole v Dolním Újezdě na Hra-

nicku a po doplňovací zkoušce učitelské způsobilosti na učitelském ústavu v Příboře vystřídal několik škol na severní Moravě, obecnou školu v Bouzově a Července, měšťanskou školu v Šilperku (dnešních Štítech), Konici a Litovli. Nějaký čas učil také ve Štokách na Havlíčkobrodsku. Na všech svých učitelských působištích velmi aktivně pracoval v Sokole, jako cvičenec, cvičitel i funkcionář. Sotva dvacetiletý už v roce 1920 se stal náčelníkem sokolské jednoty v Bouzově, později postupně náčelníkem sokolské jednoty v Litovli, sokolského okrsku litovelského a ve 30. letech celé Sokolské župy severomoravské.

Nástup fašismu v sousedním Německu i v našem pohraničí nesl jako přesvědčený demokrat a vlastenec velice těžko. Těžko se smířoval už se zábořem pohraničí na podzim 1938 a s rozbitím celé republiky a okupací 15. března 1939 se nedokázal smířit vůbec. Již v dubnu 1939 spolu s několika stejně smýšlejícími přáteli, učiteli Františkem Krušem z Moravičan a Janem Linhartem a Josefem Vymětalem z Litovle, vytvořil první odbojovou skupinu na Litovelsku, napojenou na síť důstojnické a sokolské organizace Obrana národa. S její pomocí potom 9. července 1939 překročil protektorátní hranici s Polskem, aby se mohl ještě aktivněji a jako voják zapojit do boje proti fašismu.

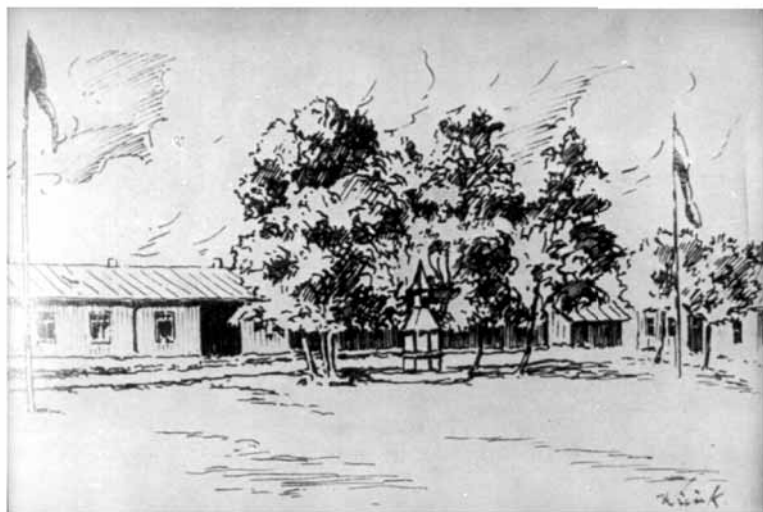
Ještě v červenci 1939 se Bedřich připojil k vojenské skupině vytvořené z čs. uprchlíků v Krakově, tzv. polskému legionu, kterému velel pplk. Ludvík Svoboda. Ten jej hned zařadil do štábu své jednotky, nejprve jako člena přijímací komise a později i svého pobočnicka. Svoboda ve svých pamětech vydaných v r. 1992, „Cestami odboje II“, hodnotí Ladislava Bedřicha, jeho charakterové vlastnosti i vojenské schopnosti vysoko. Např. takto:

Ladislav Bedřich, brylatý otužilý blondýn. Byl záložním důstojníkem a jako učitel a zanícený sokolský pracovník vynikal organizačními schopnostmi, potřebnou přísností a smyslem pro disciplínu, stejně jako inteligencí a rozhodností. Předčil těmito vlastnostmi leckerého z profesionálních důstojníků.

*Ladislav Bedřich jako člen
Sokola v Litovli*

*Vchod do tábora
v Malých Bronowicích
(kresba J. Křečka, 1939)*

*Npor. Ladislav Bedřich, zástupce velitele legionu v r. 1941
(kresba J. Fraňka)*

*Suzdalský klášter, v roce 1940 - 1941 dočasný domov čs. příslušníků
tzv. polského legionu*

Výcvik volyňských Čechů na jaře 1944

Po porážce polské armády se npor. Bedřich ve funkci Svobodova pobočníka s ustupujícím legionem 18. září 1939 dostal až na nově stanovenou německo-sovětskou demarkační čáru a odtud do tzv. „blahovlnné internace“ v sovětském zázemí. Místy internačního pobytu čs. legionu, přezvaného nyní na Východní skupinu čs. armády za hranicemi, se na několik měsíců stala ukrajinská města Kamenec Podolský, Olchovce a Jarolince, na jaře 1940 pak vzdálené Oranky poblíž Gorkého. K trvalejšímu pobytu byli čs. vojáci přemístěni do Suzdalu severovýchodně od Moskvy, do tábora NKVD, umístěného v mohutném bývalém klášteře obehnaném vysokými hradbami s několika věžemi. Tady už zůstali až do ledna 1942, aspoň ti z nich, kteří po odchodu většiny čs. vojáků na Západ tu ještě zbyli. V době platnosti sovětsko-německého paktu od srpna 1939 do července 1941 totiž už většina příslušníků původního legionu v několika transportech odjížděla z SSSR nejprve do Francie, později na Střední východ. První z těchto transportů byl vypraven již z Jarolinců v březnu 1940, poslední ze Suzdalu v květnu 1941, dva měsíce před napadením Sovětského svazu nacistickým Německem.

Npor. Bedřich po celou onu „blahovlnnou internaci“ čs. vojáků v SSSR zůstával jedním z nejbližších spolupracovníků pplk. Svobody. Měl jeho naprostou důvěru a byl jím také pověřován významnými úkoly a funkcemi. Osvědčil se jako tělovýchovný důstojník i intendant útvaru, v době Svobodovy nepřítomnosti, zejména při jeho několika-měsíčním vyjednávání se sovětskými orgány o budoucnosti čs. jednotky v Moskvě na přelomu let 1940 a 1941, ho také v Suzdalu zastupoval. Stejně jako pplk. Svoboda i npor. Bedřich byl pevně přesvědčen o tom, že Sovětský svaz dříve nebo později se dostane do války s Německem a českoslovenští vojáci i tady pak najdou uplatnění. Proto také v únoru 1941 na poradách v Moskvě oba hájili a obhájili svůj návrh, aby aspoň 90 jmenovitě vybraných čs. vojáků pod Bedřichovým velením zůstalo v Suzdalu. S těmito dobrovolníky počítali jako s jádrem, štábem budoucí československé jednotky v SSSR.

K přepadení Sovětského svazu nacistickým Německem došlo 18. července 1941. Ladislav Bedřich ve svých rukopisných pamětech z 80.

let „S generálem Ludvíkem Svobodou za války a po válce“ k tomu cituje Svobodův rozkaz č. 211:

Moskva 20. srpna 1941

Dnem 1. září 1941 přejímám velení Východní skupiny čs. armády v SSSR. Zástupcem velitele Východní skupiny čs. armády v SSSR určuji npor. pěch. Ladislava Bedřicha, který vykonává funkci velitele skupiny až do mého návratu ke skupině. Nadporučíku Ladislavu Bedřichovi vyslovuji pochvalné uznání a velitelský dík za příkladné velení a vedení skupiny.

Pplk. Ludvík Svoboda v. r.

V říjnu 1941 se teď už nepočtená vojenská skupina pod Bedřichovým velením přesunula ze Suzdalu nejprve na Oranky, kde někdejší polský legion prožil už jaro 1940. Právě v Orankách také většina důstojníků skupiny se dočkala povýšení, npor. Bedřich byl povýšen na kapitána. V Orankách je také zastihl vzkaz náčelníka čs. vojenské mise v SSSR plk. Heliodora Píky, že za definitivní místo československé vojenské jednotky v Sovětském svazu bylo vybráno město Buzuluk v Orenburské oblasti.

Do Buzuluku, města určeného k soustředění, organizování a výcviku čs. vojáků, dorazila skupina důstojníků a poddůstojníků kpt. Bedřicha 5. února 1942 jako první instruktorský a velitelský kádr. Vzápětí sem za nimi přicházeli další a další dobrovolníci ze všech koutů Sovětského svazu. Už v polovině února 1942 měla nově se tvořící vojenská jednotka (od 15. července 1942 s oficiálním názvem 1. čs. samostatný prapor v SSSR) na 300 příslušníků, na konci března bylo v Buzuluku už 600 Čechů a Slováků, pevně odhodlaných bojovat za svobodu Československa. Velení samozřejmě hned převzal plk. Svoboda. Kpt. Bedřich jako řadový důstojník, velitel 5. pěchotní roty záložního praporu, se nyní věnoval především výcviku nováčků. Jako osvědčený spolupracovník plk. Svobody zůstával však nadále v jeho bezprostřední blízkosti. Koncem března 1942 jej Svoboda překvapil dokonce návrhem, aby čs. vojáky v SSSR zastupoval v londýnské

Státní radě. Ten návrh ovšem v Londýně sotva mohli akceptovat. Z pověření plk. Svobody tu vypracoval rovněž směrnice pro osvětovou práci v jednotce, vycházející z předpisů platných v čs. armádě do roku 1938 a doplněných v Londýně roku 1941. Tyto směrnice, předpokládající demokratickou, nepolitickou čs. armádu i na území SSSR, platily však necelý rok, nahrazeny byly jednostranně zaměřenými směrnicemi politickovýchovné činnosti vypracovanými komunisty. Později se Svobodovým souhlasem přijal i naléhavý požadavek redakce moskevského rozhlasového vysílání pro ČSR. Ve svých pamětech na tuto málo známou zajímavou epizodu vzpomíná:

Šlo o to, abych jako bývalý veřejný pracovník na severní Moravě namluvil pro moskevský rozhlas výzvu všem vlastencům tohoto kraje, aby zakládali bojové družiny, podporovali partyzány, prováděli sabotáže všech způsobů a hleděli se ozbrojovat. Tím oslabí tyl německých armád, jejich zásobování atp. a přispějí tak k urychlení porážky okupantů, k vítězství Sovětského svazu a obnovení samostatnosti své tyrané vlasti... Poprvé jsem slyšel vlastní hlas, jak jej slyší moji bližní – zněl mi cize. Po návratu do vlasti mi potvrdili moji známí na Litovelsku, že projev slyšeli a po hlase mne poznali. Tvrdili dokonce, že po tomto projevu začalo nové pronásledování sokolů a zatýkání občanů pro poslouchání cizího rozhlasu.

Koncem ledna 1943 odjel 1. čs. samostatný prapor pod velením plk. Svobody z Buzuluku na frontu při Charkovu, v prvních dnech března se vyznamenal v bitvě o Sokolovo (Bedřich v této bitvě řídil minometnou palbu) a počátkem května se v počtu 670 mužů stáhl do Novochopersku ve Voroněžské oblasti. Bedřichův 1. čs. záložní pluk, čítající v té době už 1410 mužů, převážně nováčků, dorazil za nimi o něco později. Spojením obou těchto bojových útvarů tak byla v Novochopersku vytvořena 1. čs. samostatná brigáda v SSSR. Ministerstvem národní obrany v červnu 1943 byl pak ustanoven velitelem všech čs. vojenských jednotek v SSSR gen. Jan Kratochvíl, plk. Svoboda byl jmenován velitelem 1. čs. samostatné brigády v SSSR a jeho zástupcem pplk. Vladimír Příkryl, který sem přicestoval z Anglie. Kpt.

Ladislav Bedřich byl přitom jmenován velitelem týlu, který zahrnoval intendantci, technickou správu brigády s části automobilní a zbrojní, zdravotnické služby a autorotu.

S 1. čs. samostatnou brigádou v SSSR, která při návratu na frontu v září 1943 měla už přes 3500 mužů, prodělal kpt. Bedřich těžké boje u Kyjeva, Bílé Cerekve a Žaškova. Na jaře 1944 pak s brigádou přešel na Volyň, kde měl za úkol především zajišťovat nábor volyňských Čechů. Za zásluhy v boji i vzorné zvládnutí úkolů týlu byl k 28. říjnu 1943 povýšen na štábního kapitána a několikrát vyznamenán.

V červnu 1944 byl škpt. Bedřich jmenován velitelem čs. náhradního pluku a s ním se od Černovic přes polské Krosno dostal konečně u Humenného na území Československa. Zde náhradní pluk předal svému nástupci a od 1. ledna 1945 se stal přednostou doplňovací správy celého 1. čs. armádního sboru. A s touto funkcí v 1. čs. armádním sboru přijel 20. června 1945 do Prahy – jak o tom ve svém životopise píše – „sice v hodnosti majora, ale už po vší slávě“.

Po návratu do vlasti Ladislav Bedřich zůstal v armádě. Jako důstojník s bohatými pedagogickými a cvičitelskými zkušenostmi byl přidělen k vojenské tělovýchově, stal se velitelem školy pro tělovýchovné důstojníky při Hlavní správě výchovy a osvěty na ministerstvu národní obrany v Praze. V květnu 1947 byl jmenován (s hodností podplukovníka) náčelníkem tělovýchovné skupiny při hlavním štábu MNO.

V armádě zůstal pplk. Bedřich i po únoru 1948 a v lednu 1949 se na přání nadřízených orgánů stal také starostou pražského kraje tzv. obrozeného Sokola. Ale důvěru těchto nadřízených orgánů si nadlouho neudržel. V perzekučním tažení proti důstojníkům čs. armády, účastníkům západního i východního odboje, byl záhy postižen i on. 11. března 1950 byl zatčen orgány Reicinova Obranného zpravodajství (OBZ), držen ve známém vězeňském „domečku“ na Hradčanech a vyslýchán hlavně o okolnostech formování čs. vojenských jednotek v SSSR. Společně s ním bylo vyšetřováno i několik dalších vysokých důstojníků, mezi nimi i gen. Ludvík Svoboda, v té době ministr národní obrany. Svoboda touto prověrkou tehdy ještě prošel, ne tak ostatní. Při domovní prohlídce u každého z nich byla nalezena nějaká zcela nezávadná pí-

semnost, která před soudem byla vydávána za spis přísně tajný a byla dostatečným důvodem k odsouzení. Pplk. Bedřich byl takto „pro porušení služebního tajemství z nedbalosti“ odsouzen k trestu na svobodě v trvání 10 měsíců a k ztrátě hodnosti. Po odpykání tohoto trestu ve vojenské věznici v Praze byl poslán ještě na 12 měsíců do tábora nucených prací v Pardubicích. Po propuštění koncem roku 1951 nastoupil jako dělník ve Škodových závodech na Smíchově v Praze.

V dusné atmosféře 50. let pod dohledem OBZ a StB uvažoval L. Bedřich i o krajním východisku, cestě za mnoha svými přáteli z válečných let – cestě do emigrace. Stal se přitom ale obětí agenta provokatéra a v létě 1952 byl (spolu se svou dcerou a skupinou dalších desíti osob) znovu zatčen. Jeho připravovanému odchodu do emigrace byly u soudu naprosto nepodloženě přikládány i úmysly špionážního charakteru, a tak 6. prosince 1952 byl Ladislav Bedřich odsouzen k trestu na svobodě v trvání 20 let (dcera Dagmar k vězení desítiletému). Stanovený trest si odpykával v nápravně výchovném táboře v Leopoldově, propuštěn odtud byl až na amnestii 9. května 1960.

Po návratu z vězení nastoupil L. Bedřich jako pomocný dělník znovu do Škodových závodů na Smíchově, za rok odtud přešel do ČKD, kde pracoval až do podzimu 1965. Svá důchodová léta prožíval v Praze, pracoval na svých pamětech a často na pozvání členů Svazu protifašistických bojovníků zajížděl také na severní Moravu, kde vystupoval na besedách v Litovli, Bouzově, Lošticích, Mohelnici aj.

O přešetření svého případu a odvolání nezákonných rozsudků požádal už počátkem 60. let. Vojenské kolegium Nejvyššího soudu v Praze roku 1963 však posoudilo jako nezákonný jen jeho trest z roku 1950 a pobyt v TNP, ovšem bez jakéhokoliv odškodnění i bez vrácení vojenské hodnosti, a rozsudek z roku 1952 ponechalo v platnosti. Úplné a definitivní rehabilitace, spravedlivého ocenění svých zásluh z války i z poválečné práce v armádě se tak pplk. Ladislav Bedřich, nositel dvou Čs válečných křížů 1939, dvou čs. medailí Za chrabrost a dalších vyznamenání, za svého života nedočkal. Zemřel v Praze 11. prosince 1986.

pplk.
ANTONÍN DREXLER
(1912 – 1980)

Podplukovník Antonín Drexler se narodil 7. června 1912 v Rudě nad Moravou, kde byl jeho otec listonošem. Do školy chodil nejprve v Rudě, od školního roku 1923/1924 pak navštěvoval českou reálku v Šumperku. Maturoval v roce 1931. V letech 1932 – 1934 si odbyl vojenskou službu, během níž prošel školou pro důstojníky pěchoty v Olomouci. Na vojně se mu docela zalíbilo, proto chtěl v armádě zůstat natrvalo. V letech 1936 – 1937 absolvoval vojenskou akademii v Hranicích a stal se čs. důstojníkem z povolání.

Vojenská kariéra poručíka Antonína Drexlera doma však dlouho netrvala. Na podzim 1938 přišel Mnichov a okupace čs. pohraničí (i s Drexlerovou rodnou obcí) a v březnu 1939 okupace celého Československa. Drexler, důstojník čs. armády dbalý své přísahy věrnosti republice, dlouho neváhal. Už počátkem června 1939 ilegálně překročil protektorátní hranice a v polských Malých Bronowicích u Krakova se připojil k mnoha dalším českým vlastencům, kteří jako on chtěli za hranicemi okupované vlasti bojovat za její svobodu.

S jedním z transportů čs. dobrovolníků se z Polska dostal do Francie, tady však musel projít nejprve několikaměsíční strastiplnou službou ve francouzské cizinecké legii v Africe, než se počátkem roku 1940 mohl přihlásit do formující se 1. československé divize ve Francii. Jako velitel kulometné roty 1. pěšího pluku se pak zúčastnil obranných bojů v severní Francii a po porážce Francie a ústupu na jih v červnu 1940 se spolu s ostatními československými vojáky přeplavil do Velké Británie.

V Británii byl zařazen zprvu jako velitel pěší čety, po absolvování kurzu velitelů tankových jednotek v roce 1943 pak sloužil postupně jako velitel tankové čety, tankové roty a konečně jako velitel tankového praporu. Přitom prošel i kurzem parašutistů.

V říjnu 1944 se Antonín Drexler (už jako štábní kapitán) zúčastnil v rámci čs. obrněné brigády pod velením gen. Lišky invaze na pevninu a obléhání přístavu Dunkerque. Československá brigáda byla doplněna posilovými jednotkami britských a francouzských sil a ujala se úkolu uzavřít nepřítele v dosavadním postavení a silnou průzkumnou činností spolu s dělostřeleckou palbou, leteckým bombardováním i propagandou přispět k tomu, aby se vzdal. Zdárné a rychlé splnění určeného cíle však ztěžovaly nesmírně obtížné terénní podmínky. Němci totiž využili vodních kanálů, jimiž bylo toto území protkáno, a zaplavili předpolí města až do výše pěti metrů. Jediná suchá místa byla na východní a západní straně pobřeží, jinak se krajina změnila v rozsáhlá jezera a bažiny. Ve zbývajícím prostoru Němci nakladli minová pole a ještě je zabezpečili zátarasy a soustavou betonových pevnůstek. Českoslovenští vojáci se však přesto i za této situace nespokojovali jen s pasivním obléháním přístavu, ale pokoušeli se, jakmile se blíže seznámili s terénem, i o aktivní bojovou činnost. Při jedné takové jejich útočné operaci na východním úseku 25. října 1944 byl škpt. Drexler zraněn, po vyléčení však se ještě ke své jednotce u Dunkerque vrátil zpět.

Čs. vojáci obléhající Dunkerque velmi toužili po tom, aby byli vystřídáni a v závěrečných fázích války se mohli podílet na osvobození československého území. Dopřáno to však bylo jen několika z nich, kteří byli vybráni do tzv. kombinovaného oddílu, jenž po boku amerických vojáků 3. armády gen. Pattona aspoň symbolicky se mohl zúčastnit rychlého přesunu k hranicím ČSR. Ovšem jen po demarkační čáře Karlovy Vary – Plzeň – České Budějovice, tam se američtí i čeští vojáci museli zastavit. Další postup na pomoc Praze jim byl znemožněn. Kpt. Drexler do tohoto kombinovaného oddílu zařazen nebyl. Z Dunkerque domů do Čech se mohl vrátit až o několik dnů později, už po ukončení bojů. Do osvobozené a jásající Prahy z lázní Letiny u Plzně, kde byl dočasně umístěn štáb čs. jednotky, se v čele svých tankistů

Antonín Drexler

*Čs. samostatná obrněná
brigáda v r. 1943 v Anglii*

Útok čs. tankistů na jednom ze „suchých“ úseků při Dunkerque v r. 1944

Pplk. Antonín Drexler v čele svých tankistů na přehlídce 11. listopadu 1945 v Praze

Toto je pouze náhled elektronické knihy. Zakoupení její plné verze je možné v elektronickém obchodě společnosti eReading.